

TÍÐARGREIN

Ein haldfør samhaldsføst fólkapensjón

Javnaðarflokkurin heldur, at øll eiga rætt til eina virðiliga pensjón – høg sum lág

Rigmor Dam og Aksel V. Johannesen
Javnaðarflokkurin

Seinastu tíðina hava vit umrøtt møguleikan at útbyggja Samhaldsfasta, so hann framyvir verður almenna pensjón føroyinga burturav.

Hetta við at leggja tær báðar almennu skipanirnar saman, Samhaldsføstu og fólkapensjónina, til framyvir at vera Samhaldsfasta Fólkapensjónin (SF).

Við at hækka inngjaldið til Samhaldsfasta úr verandi 1,75 upp í 7,5% frá báðum pørtum, kunnu allir pensjónistar fáa góðar 12.000 kr. mánaðarlíga í SF.

Av tí, at fólkapensjónin í lýtuni er áleið 500 mió. kr. á landsins fíggjarlóg, minskar skatturin við tí, sum inngjaldið til samhaldsfasta hækkar.

Fyri løntakaran kann skatturin lækka í minsta lagi tað, sum inngjaldið til SF hækkar.

Arbeidsgevarin kemur at rinda 5,75% meira inn til SF enn verandi

1,75%. Men hetta er munandi minni enn tey 15 prosentini, sum samgongan við lóg hevur álagt at rinda inn til eftirløn tey næstu árin.

Meira at liva av á ungum árum

Fáa øll góðar 12.000 kr. úr SF, er ikki vist, at tey mongu, sum longu nú rinda 15-17 prosent í eftirløn, hava hug at halda fram við hesum.

Hesi prosent eru vunnin gjøgnum frælsar samráðingar, og latið verður tí upp fyri, at feløgini kunnu leggja í øllum førum ein part um til lön, sum kann lætta um hjá fólki her og nú.

Hetta hevði ivaleyst komið væl við hjá mongum, sum heldur vilja rinda húsalán niður, og harvið eisini spara nógva rentu, sum bankarnir nú liva væl av.

Onnur kanska vilja heldur hava ein lætta í gerandisdegnum, lá lánsútreiðslurnar eru høggar og

børnini eru smá, enn at spara so nógv upp til aldurdómin, sum í lýtuni.

Ongin móttroking

SF er ein einføld skipan, har allur peningurin fer til eftirløn og at kalla onki fer til umsiting.

Eisini er tað ein umsitingarligur lætti, at útgjaldið úr SF ikki verður móttroknað í aðrari inntøku – heldur ikki hjá hjúnaflaga.

Ongin móttroking er í aðrari inntøku. Pensjónistar, sum hava heilsuna, hugin og møguleikan, verða tí eggjaðir at arbeiða longri, uttan at verða fíggjarliga revsaðir. Framtíðar fólkasamanseting krevur lutfalsliga størri arbeiðsstyrki, og tí er tað skilagott at eggja fólki at vera longri á arbeiðsmarknaðinum, og gevur hetta eisini hægri skattainntøkur og inngjald til SF.

Tey, sum vilja hava hægri pensjón at liva fyri, eru vælkomn

at spara meira upp í øðrum skipanum, eitt nú gjøgnum avtalur sum fakfeløgini hava. Hetta skal tað almenna ikki leggja seg úti, hvørki við frádráttum ella revsandi tiltøkum.

Alt hetta krevur sjálvsagt eina lagaliga skiftisskipan, sum má gerast yvir nøkur ár í tøttum samstarvi við partarnar á arbeiðsmarknaðinum.

Fer beint í ringrásina

Í lýtuni hópa vit eftirlønarpensjónar upp í privatum feløgum, sum eru sárbær móttvegis búskapar-konjunkturum og fíggjarkreppum.

Ein serføroyskur trupulleiki er tað, at peningurin verður kanaliseraður beint av landinum til útlenskar íløgur. Hetta er sera óheppið fyri føroyska búskapin.

Í SF verður peningurin, sum kemur inn, sendur beint út í umfar aftur, og hevur tað sjálvsagt positiva

ávirkan á føroyska búskapin. Tað meirvirðið, sum hetta skapar í samfelagnum kemur tí øllum til góðar, her og nú og framyvir.

Skipanin byggir á sosialu kontraktina, har verandi arbeiðsmegi rindar fyri verandi pensjónistar. Tá tey ungu eldast, rinda teirra børn teirra pensjón. Soleiðis er skipanin haldfør og byggir á sosialu kontraktina, sum eisini er ein megin-súla undir norðurlendsku vælferðini.

Við at hækka inngjaldið við 5,75 prosentum frá hvørjum parti, og við teimum fólkaframskrivingum, sum vanliga verða brúktar, javnvigar skipanin, eisini uppá sikt.

Eisini er stóri fyrimunurin í longdini, at SF verður skattað við útgjaldi, og tiskil byrgir upp fyri tí stóra vælferðarmið, sum forskattingin av pensjónum slóðar fyri.

10 fyrimunir við Samhaldsføstu Fólkapensjónini (stytt SF):

1. Allir pensjónistar hava rætt til góðar 12.000 kr. í SF mánaðarlíga.
2. Skipanin er samhaldsføst og byggir á sosialu kontraktina.
3. Til ber at leggja partar av verandi pensjónsuppsparing um til lön, og fáa meira at liva fyri.
4. Øllum stendur frítt at spara upp umframt.
5. Ongin móttroking, hvørki millum hjún ella í inntøku.
6. Eggjar fólki at arbeiða longri.
7. Føroyski búskapurin fær hundræðtals milliúnir meira í umsetningi árlíga, sum pensjónsfeløgini annars høvdu sent av landinum til íløgur.
8. SF verður skattað við útgjaldi og loysir tí partvís trupulleikarnar við forskatting av pensjónum.
9. Umsiting er nærum ongin.
10. SF loysir haldførirtrupulleikarnar hjá landskassanum, so vælferðin eisini verður tryggjað fyri komandi ættarlið.

SF Í STUTTUM:

- Øll spara upp í sama kassa, sum við Samhaldsfasta.
- Arbeidsgevari og arbeiðstakari rinda 7,5% inn í part.
- Allir pensjónistar fáa góðar 12.000 kr. út mánaðarlíga, ella áleið 500 kr. meira enn verandi fólkapensjón og samhaldsfasti geva í dag eftir skatt.
- Fólkapensjónin, sum vit kenna hana í dag, verður tikin av fíggjarlógini, og skatturin minskar samsvarandi.

Hesa myndina tók Álvur Haraldsen á Vaglinum í Havn Eldradagin 3. oktober